

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2018-0000109539

Datum 20 juni 2018
Betreft Kamervraag/vragen van het lid

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen die de leden van de fracties van het CDA, de SP en de ChristenUnie hebben gesteld naar aanleiding van de kabinetsreactie op het SER-advies 'Opgroeien zonder armoede' en het rapport van de Kinderombudsman "Alle kinderen kansrijk".

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

T. van Ark

Bijlage

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

Kwantitatieve reductiedoelstelling

De leden van de CDA-fractie vragen of u met deze leden van mening bent dat het onaanvaardbaar is dat in een beschaafd en rijk land 1 op de 9 kinderen, in totaal zo'n 400.000, in armoede opgroeien. Bent u bereid om - gezien de schrijnende problematiek van kinderen in armoede én gezien het feit dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit ondanks het aantrekken van de economie vooralsnog geen significante daling laat zien met voorrang parameters op te (laten) stellen? En bent u bereid zich direct aansluitend een taakstelling op te leggen, zoals bedoeld in de door de Eerste Kamer vrijwel unaniem aangenomen motie van het lid Kox c.s.? Bijvoorbeeld door in deze kabinetsperiode een reductie van 25% na te streven, waarmee het aantal kinderen in armoede daalt van 400.000 nu naar 300.000 in 2021, zo vragen deze leden.

Datum

20 juni 2018

Onze referentie

2018-0000109539

Antwoord:

Laat ik vooropstellen dat het kabinet het belang van het reduceren van het aantal kinderen dat in armoede leeft onderschrijft. Elk kind dat in armoede opgroeit is er één te veel. Het kabinet zet zich dan ook met gemeenten, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven volop in om kinderen in armoede mee te laten doen en een structurele weg uit de armoede te bieden via de maatregelen zoals genoemd in de kabinetsreactie.

Het voorstel om tot een reductiedoelstelling te komen kan naar de mening van het kabinet een interessante invalshoek bieden. Uit een verkenning door het kabinet is evenwel een aantal aandachtspunten naar voren gekomen. Zo is de invloed van de stand van de economie groot en geven de cijfers geen inzicht in het gemeentelijke beleid. De vraag is dan of de huidige armoedecijfers bruikbaar zijn om een reductiedoelstelling op te formuleren. Vandaar dat ik het SCP, CPB en CBS gezamenlijk vraag om te onderzoeken of het mogelijk is tot eenduidige armoede indicatoren te komen die bruikbaar zijn voor een eventuele reductiedoelstelling. Het is van belang dat deze indicatoren inzicht verschaffen in 1) gemeentelijk en rijksbeleid gericht op het huishoudinkomen van gezinnen met kinderen en 2) het participeren van kinderen in armoede op verschillende leefgebieden. Na ontvangst van de verkenning door bovenstaande partijen zal het kabinet, ook in overleg met de VNG, bezien of het mogelijk is om een reductiedoelstelling te formuleren en zo ja welke.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

Inleiding

In uw brief van 6 april jl. schrijft u dat de armoedeproblematiek diep ingrijpt in de persoonlijke levenssfeer en via een Haagse blauwdruk niet is op te lossen. Er ligt een belangrijke verantwoordelijkheid bij de ouders in dezen, maar ook een verantwoordelijkheid voor de overheid. Hierbij is het kabinet systeemverantwoordelijk, maar ligt er een primaire verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het armoedebeleid bij de gemeente, zo lezen de leden van de SP-fractie.

Deze leden zijn van mening dat een systeemverantwoordelijkheid en een uitvoeringsverantwoordelijkheid een werkwijze, maar ook een verwachting van hoe met elkaar om te gaan om de armoede te bestrijden, veronderstellen. Graag vragen zij u waar die systeemverantwoordelijkheid nu uit bestaat. Wat kunnen de gemeenten verwachten van de regering in dezen? Welke rol van u hoort hierbij? Tevens vragen de leden van de SP-fractie of er afspraken zijn gemaakt tussen de

regering en de gemeenten over hoe als overheidspartners met elkaar om te gaan. Bestaat er hiervoor een governance-structuur?

Antwoord

De systeemverantwoordelijkheid van het kabinet bestaat uit het op centraal niveau treffen van maatregelen om de structurele oorzaken van armoede aan te pakken. Op basis van het regeerakkoord zet het kabinet hierbij in op het bevorderen dat meer mensen aan het werk komen, dat werken moet lonen en dat de inkomenspositie van gezinnen met kinderen verbetert.

Datum

20 juni 2018

Onze referentie

2018-0000109539

Op decentraal niveau ligt de primaire verantwoordelijkheid en regie voor de aanpak van armoede bij gemeenten. Zij kennen de gezinnen, kunnen lokale activiteiten initiëren, hebben zicht op en toegang tot de lokale infrastructuur en kunnen daarbinnen snel tot afspraken komen met maatschappelijke organisaties en scholen.

In de aanpak van armoedeproblematiek vullen de verantwoordelijkheid van het Rijk en gemeenten elkaar aan. Er zijn dan ook bestuurlijke afspraken tussen het vorige kabinet en VNG gemaakt over een gezamenlijke inspanning om kinderen die niet kansrijk opgroeien te bereiken met voorzieningen in natura. Het kabinet heeft hierbij een faciliterende rol. Zo ondersteunt SZW de gemeenten in het realiseren van de afspraken (onder meer via Divosa) en is er voor gezorgd dat alle gemeenten (extra) middelen krijgen voor de uitvoering van het kindgericht armoedebeleid.

Met de VNG bewaak ik gezamenlijk de voortgang, voer ik hierover periodiek overleg en voer daartoe ook een eerste evaluatie uit van de bestuurlijke afspraken. Afhankelijk van de uitkomsten die bekend zijn in het najaar van 2018, ga ik met de VNG in gesprek over het aanpassen van de afspraken of over andere vormen van ondersteuning aan gemeenten.

Voorkomen van armoede

De leden van de SP-fractie lezen in uw brief de speerpunten van het regeringsbeleid ten aanzien van het bestrijden van de (kinder)armoede. Deze leden constateren toch wel een eclecticische werkwijze, waarbij de brede inzet van de regering op lonend werk als belangrijke pijler wordt ingezet, ook om de kinderarmoede te bestrijden. Het hebben van werk is, zo stellen deze leden, onder meer afhankelijk van de economische conjunctuur. Op dit moment is sprake van een economisch groei; desondanks heeft niet iedereen werk of werk dat loont, aldus de aan het woord zijnde leden. Kinderen die in deze gezinnen opgroeien blijven een verhoogd risico hebben op armoede of groeien op in armoede, verzacht door de gemeentelijke armoedebestrijding.

In paragraaf 3.1 van uw brief schrijft u onder de kop 'Werk moet lonen': "Het kabinet neemt maatregelen om de marginale druk vanaf het minimumloon te verkleinen." De leden van de fractie van de SP hebben hierover de volgende vraag: kunt u aangeven in hoeverre de marginale druk ten gevolge van het voorgenomen kabinetsbeleid zal afnemen voor een eenoudergezin en voor een gezin met twee ouders, beide met kinderen, in het traject tussen het minimumloon en het modale inkomen?

Antwoord

Onderstaande tabel 1 laat de gemiddelde marginale druk in 2021 zien voor verschillende huishoudtypen met kinderen tussen minimumloon en modaal. Hierin zijn gezinnen met twee ouders opgedeeld in een hoofdverdiener en een minst verdiener.

Datum

20 juni 2018

Onze referentie
2018-0000109539

Tabel 1: Marginale druk tussen WML en modaal in 2021 naar huishoudtype

	Basispad +		
	Basispad	regeerakkoord	Effect regeerakkoord
Alleenstaande	65%	59%	-5%
Alleenverdiener	74%	64%	-10%
Hoofdverdiener	55%	54%	-2%
Minstverdiener	46%	41%	-5%

Bron: SZW-berekeningen op basis van RA-raming CPB

Te zien is dat de marginale druk voor alle huishoudtypen daalt door het pakket aan maatregelen in het inkomensbeleid uit het regeerakkoord.

Vraag

In dezelfde paragraaf schrijft u onder de kop 'Verbeteren inkomenspositie van gezinnen met kinderen': "Gezinnen met lage inkomens hebben ook profijt van (...) de verhoogde kinderbijslag." De leden van de SP-fractie betwisten dit niet, maar zijn van mening dat de inzet van het voor deze maatregel benodigde bedrag voor verhoging van de inkomensgebonden kindertoeslag meer waarde had gehad voor gezinnen met een laag inkomen. Bent u dit met deze leden eens? En zo ja, waarom kiest de regering daar dan niet voor?

Antwoord:

Het pakket aan inkomensmaatregelen uit het regeerakkoord moet als een geheel worden gezien. Specifiek voor gezinnen met kinderen is de verhoging van de kinderbijslag een maatregel die positief uitpakt voor het inkomen. Specifiek voor lagere inkomens wordt ook de algemene heffingskorting verhoogd waar zowel werkenden als niet werkenden van profiteren. Om de stap naar werken nog aantrekkelijker te maken wordt de arbeidskorting en de kinderopvangtoeslag verhoogd. Dit omdat werk de beste weg is naar een duurzaam hoger inkomen en uit de armoede.

Vraag

Kwantitatieve reductiedoelstelling

De leden van de SP-fractie achten de door de SER voorgestelde reductiedoelstelling van belang. Zij lezen in uw brief dat de regering met het SCP, het CPB en het CBS in gesprek gaat om armoede-indicatoren te ontwikkelen om de reductiedoelstelling vorm te kunnen geven. Gezien de ernst van de effecten van armoede op opgroeiende kinderen en de brede kennis over het onderwerp armoede, verwachten de leden van de fractie van de SP dat de ontwikkeling van deze indicatoren niet lang op zich hoeft te laten wachten. Zij vragen u dan ook of het mogelijk is om deze indicatoren vóór 1 oktober 2018 te presenteren.

Antwoord:

Ik ben thans in gesprek met SCP, CBS en CPB over de uitwerking van de onderzoeksvraag. Ik ben voornemens om deze partijen te vragen om in de loop van dit najaar met de verkenning te komen waarin de onderzoeksvraag wordt beantwoord. Daarna zal het kabinet, ook in overleg met de VNG, bezien of het

mogelijk is om een reductiedoelstelling te formuleren en zo ja, welke. Het streven is om u begin 2019 hierover te berichten.

Vraag

Deze leden wijzen erop dat de economische groei of krimp van de Nederlandse economie en het verschijnsel (kinder)armoede een correlatie met een voorspellende waarde kent. Regelmatig levert het CPB ramingen en scenario's voor de Nederlandse economie. De leden van de SP-fractie verzoeken de regering in overleg met het CPB de (kinder)armoede als economische parameter in de toekomstige CPB-ramingen en scenario's op te nemen.

Datum

20 juni 2018

Onze referentie

2018-0000109539

Antwoord

Ik heb hierover contact gezocht met het CPB. Het CPB geeft aan het al samen met het CBS en het SCP gaat onderzoeken of het mogelijk is tot een eenduidige armoede indicator(en) te komen die bruikbaar zijn voor een eventuele reductiedoelstelling. Vanzelfsprekend houd ik u op de hoogte van eventuele ontwikkelingen hieromtrent. Verder geeft het CPB aan dat het in het begin van dit jaar op verzoek van het CBS ramingen heeft gemaakt van het aandeel personen/huishoudens onder de lage inkomensgrens in 2017 en 2018. De betreffende publicatie is hier te downloaden:

<https://www.cpb.nl/publicatie/raming-aantal-personen-huishoudens-onder-de-lage-inkomensgrens>

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

Reikwijdte onderzoek armoede onder kinderen

De leden van de ChristenUnie-fractie menen dat de beide rapporten in samenhang een betekenisvol beeld geven van armoede onder kinderen en de negatieve impact die armoede heeft op hun ontwikkelingsperspectief. Er is sprake van uitsluiting, onzekerheid, stress, materiële en emotionele achterstand, problemen op school en gevoelens van onveiligheid. Armoede onder kinderen is schrijnend en onacceptabel, zo stellen deze leden. In 2016, zo blijkt, groeit bijna 10 procent van de minderjarige kinderen in ons land op in een gezin met een armoederisico. Het gaat om bijna 300.000 kinderen. De leden van de ChristenUnie-fractie hebben twee vragen bij het onderzoek en de reactie van de regering hierop.

De eerste vraag betreft de scope van het onderzoek, die zich beperkt tot het Europese deel van het koninkrijk. Is ook overwogen om de Caribisch-Nederlandse gemeenten Bonaire, Saba en St. Eustatius in het onderzoek te betrekken? Zo nee, waarom niet? Daar is immers sprake van evidente armoede onder vrijwel alle bevolkingsgroepen, zo constateren de leden van de Christen-Unie-fractie. In Caribisch Nederland groeien kinderen in aanzienlijk slechtere sociaaleconomische omstandigheden op dan in Europees Nederland. Moeten we juist daarom deze Nederlandse gemeenten geen volwaardige(r) plaats geven in dit soort van analyses? Kunt u bewerkstelligen casu quo bewilligen dat Caribisch Nederland wordt meegenomen in dit soort empirische verkenningen? Ook daar gaat immers een signaal van uit dat we deze gemeenten als integraal onderdeel van de Nederlandse gemeenten zien en hun leefsituatie serieus nemen, aldus de leden van de fractie van de ChristenUnie.

Antwoord:

In het algemeen geldt dat de overheid regelmatig onderzoek laat doen of evaluaties uitvoert met als doel meer inzicht te krijgen in de situatie van specifieke kwetsbare groepen en beleid te optimaliseren. Gezien de specifieke economische en sociale omstandigheden op de eilanden, de grote afstand tot het Europese deel van Nederland, het insulaire karakter van de eilanden, de kleine

oppervlakte en bevolkingsomvang, de geografische omstandigheden, het klimaat en andere factoren waardoor deze eilanden zich wezenlijk onderscheiden van het Europese deel van Nederland, is het van belang om per onderzoek te bezien of het ook meenemen van Caribisch Nederland in een dergelijk onderzoek toegevoegde waarde heeft, of dat een eigen onderzoek de voorkeur verdient. Voor wat betreft het advies dat de SER heeft uitgebracht, heeft het vorige kabinet besloten om Caribisch Nederland niet expliciet mee te nemen in de adviesaanvraag. Het onderzoek van de Kinderombudsman is gericht op kinderen en jongeren die opgroeien in Europees Nederland. Het kabinet volgt de ontwikkelingen op Bonaire, Sint Eustatius en Saba ook nauwgezet. Op het terrein van armoede zijn de afgelopen jaren verschillende onderzoeken uitgevoerd of in gang gezet. Voor kinderen en jongeren die opgroeien in Caribisch Nederland voert de Kinderombudsman afzonderlijke onderzoeken uit. In 2017 is het rapport 'Als je het ons vraagt: de Kinderombudsman op Kinderrechtentour in Caribisch Nederland' verschenen. In de kabinetsreactie Jaarlijkse Rapportage 2016 College voor de Rechten van de Mens ben ik hier op ingegaan¹. Ook is in 2017 het onderzoek naar het ijkpunt voor bestaanszekerheid op Caribisch Nederland gestart. In de kabinetsreactie zal ik nader ingaan op de inzet van het kabinet om het economisch perspectief op de eilanden te verbeteren, onder meer door het terugdringen van armoede. Zoals gemeld in mijn brief van 11 juni jl. zal ik het rapport en de kabinetsreactie binnenkort aan de Eerste Kamer doen toekomen. Ik streef er naar om 1 juli te halen, maar dat mag niet ten koste gaan van een zorgvuldig proces.

Datum

20 juni 2018

Onze referentie

2018-0000109539

Vraag

Kwantitatieve reductiedoelstelling

De tweede vraag die de leden van de ChristenUnie-fractie graag aan u zouden willen voorleggen betreft de kwantitatieve reductiedoelstelling zoals verwoord in de motie-Kox c.s.8 Deze leden constateren dat de regering afhoudend reageert en voorhoudt dat het begrip armoede en de meting ervan niet eenduidig zijn. Het bevreemdt de leden van de ChristenUnie-fractie dat we anno 2018 nog steeds niet beschikken over een gevalideerd en betrouwbaar instrument om armoede te meten. De leden wijzen erop dat in de verschillende nationale en internationale statistieken voldoende proxy-metingen zijn om een breed beeld van de armoedeproblematiek te krijgen. Juist omdat er sprake is van multidimensionaliteit. De internationale vakliteratuur laat zich hier bepaald niet onbetuigd, zo constateren deze leden.

De leden van de fractie van de ChristenUnie lezen dat de regering voornemens is om het SCP, het CPB en het CBS te vragen eenduidige indicatoren te ontwerpen die input kunnen vormen voor een reductiedoelstelling. De leden kunnen daarmee leven mits deze indicatoren ook daadwerkelijk tot een operationele reductiedoelstelling leiden. Het gaat hier immers om een uitermate serieus maatschappelijk probleem. De leden van de ChristenUnie-fractie horen graag hoe u hier de regierol gaat pakken en welk concreet tijdsperspectief u voor ogen hebt. Deze leden onderstrepen het belang van een kwantitatieve reductiedoelstelling en gaan ervan uit dat deze voortvarend ter hand wordt genomen. Juist omdat armoedebestrijding een belangrijke plaats in het regeerakkoord inneemt – de lijst van maatregelen die u opsomt in uw brief getuigt daarvan – is een heldere reductiedoelstelling een kwestie van beschaafd sociaal beleid, aldus deze leden.

¹ Kamerstukken 2017-'18, 33 826, nr. 23

Antwoord

Ook voor het kabinet is het terugdringen van armoede onder kinderen een belangrijke prioriteit. Het kabinet neemt dan ook diverse maatregelen die zijn opgenomen in de kabinetsreactie.

Het voorstel om tot een reductiedoelstelling te komen kan naar de mening van het kabinet een interessante invalshoek bieden. Uit een verkenning door het kabinet is evenwel een aantal aandachtspunten naar voren gekomen.

Zie voor een nadere toelichting over de verkenning naar een reductiedoelstelling het antwoord op de vraag van leden van de SP fractie.

Datum

20 juni2018

Onze referentie

2018-0000109539